

Väljaandja:	Riigikogu
Akti liik:	seadus
Teksti liik:	terviktekst
Redaktsiooni jõustumise kp:	22.11.2021
Redaktsiooni kehtivuse lõpp:	30.06.2023
Avaldamismärge:	RT I, 12.11.2021, 12

Kollektiivlepingu seadus

Vastu võetud 14.04.1993
[RT I 1993, 20, 353](#)
 jõustumine 16.05.1993

Muudetud järgmiste aktidega

Vastuvõtmine	Avaldamine	Jõustumine
16.06.1999	RT I 1999, 60, 616	26.07.1999
14.06.2000	RT I 2000, 57, 372	23.07.2000
12.12.2001	RT I 2001, 102, 670	10.01.2002
19.06.2002	RT I 2002, 61, 375	01.08.2002
17.12.2008	RT I 2009, 5, 35	01.07.2009
14.03.2012	RT I, 29.03.2012, 2	01.05.2012
19.06.2014	RT I, 29.06.2014, 109	01.07.2014, Vabariigi Valitsuse seaduse § 107 ³ lõike 4 alusel asendatud ministrite ametinimetused alates 2014. aasta 1. juulil jõus olevast redaktsioonist.
12.04.2017	RT I, 28.04.2017, 1	08.05.2017
30.05.2018	RT I, 12.06.2018, 3	01.01.2019, osaliselt 22.06.2018
27.10.2021	RT I, 12.11.2021, 2	22.11.2021

1. peatükk ÜLDSÄTTED

§ 1. Seaduse ülesanne

Käesolev seadus määrab kindlaks kollektiivlepingu sõlmimise ja täitmise õiguslikud alused.

§ 2. Üldpõhimõtted

(1) Kollektiivleping on vabatahtlik kokkulepe töötajate või töötajate ühingu või liidu ja tööandja või tööandjate ühingu või liidu, samuti riigiasutuste või kohalike omavalitsuste vahel, mis reguleerib tööandjate ja töötajate vahelisi töösuhteid.

(2) Tööandjate ühing või liit ühendab teatud tegevusharu või muul alusel juriidilisi ja füüsilisi isikuid, kes on tööandjad töölepingu seaduse tähenduses, ning kaitseb ja esindab oma liikmete huve töösuhetes.

(3) Töötajate ühing või liit ühendab töötajaid tegevusharude, ettevõtete, asutuste, muude organisatsioonide või kutsealade (ametite) järgi ja vastavalt põhikirjale kaitseb ja esindab neid töösuhetes.

§ 3. Kollektiivlepingu pooled

(1) Kollektiivleping võib olla kahe- või kolmepoolne.

(2) Kollektiivleping sõlmitakse:

- 1) tööandja ja töötajate ühingu, liidu või volitatud esindaja vahel;
- 2) tööandjate ühingu või liidu ja töötajate ühingu või liidu vahel;
- 2¹) omavalitsusüksuste liidu ning töötajate ja teenistujate ühingu või liidu vahel;

3) tööandjate keskliidu ja töötajate keskliidu vahel;
4) töötajate ühingu keskliidu, tööandjate keskliidu ja Vabariigi Valitsuse vahel, samuti töötajate ühingu paikkondlike liitude, tööandjate liidu ja kohalike omavalitsuste vahel.

(3) Ettevõttes, asutuses ja muus organisatsioonis sõlmib kollektiivlepinguid töötajate ühing. Kui ettevõttes, asutuses või muus organisatsioonis ei esinda töötajaid ametiühing, sõlmib kollektiivlepingu töötajate volitatud esindaja.

(4) Valitsusasutuses, valitsusasutuse hallatavas riigiasutuses või riigi ametiasutuses võib tööandjana sõlmida kollektiivlepingu asutuse juht. Asutuse juht vastutab kollektiivlepinguga võetud kohustuste vastavuse eest riigieelarvele.

(5) Kohaliku omavalitsuse ametiasutuses või kohaliku omavalitsuse ametiasutuse hallatavas asutuses võib tööandjana kollektiivlepingu sõlmida asutuse juht, samuti linna- või vallavalitsus. Asutuse juht vastutab kollektiivlepinguga võetud kohustuste vastavuse eest valla- või linnaeelarvele.

[RT I 2001, 102, 670- jõust. 10.01.2002]

§ 4. Kollektiivlepingu rakendusala

(1) Kollektiivleping kehtib neile tööandjatele ja töötajatele, kes kuuluvad kollektiivlepingu sõlminud organisatsioonidesse, kui kollektiivlepingus ei ole ette nähtud teisiti.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

(2) Kollektiivlepingu tingimused, mis on töötaja jaoks halvemad seaduses või muus õigusaktis ettenähtust, on tühised, välja arvatud, kui sellise kokkuleppe võimalus on seaduses ette nähtud.

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

(3) Erinevate kollektiivlepingute sätete vastuolu korral kohaldatakse sätet, mis on töötajale soodsam.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

(4) [Kehtetu -RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

(5) [Kehtetu -RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 4¹. Kollektiivlepingu registreerimine

(1) Sõlmitud kollektiivlepingud registreeritakse kollektiivlepingute andmekogus. Andmekogu peetakse kehtivate kollektiivlepingute säilitamise eesmärgil, kollektiivlepingu pooltele nende kättesaadavaks tegemiseks, statistiliste andmete saamiseks ning käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1 ja 3 määratud tingimuste osas tööandjate ühingu või liidu ja töötajate ühingu või liidu ning tööandjate keskliidu ja töötajate keskliidu vahel sõlmitud ja poolte kokkuleppel laiendatud kollektiivlepingu tingimuste avaldamiseks.

(2) Andmekogu põhimääruse kehtestab [valdkonna eest vastutav minister](#)määrusega.

(3) Kollektiivlepingute andmekogu põhimääruses sätestatakse:

- 1) volitatud töötaja;
- 2) vastutava ja volitatud töötaja ülesanded;
- 3) kogutavate andmete koosseis ja registrisse kandmise kord;
- 4) andmete juurdepääsu ja andmete väljastamise kord;
- 5) muud korralduslikud küsimused.

(4) Kollektiivlepingute andmekogus töödeldakse järgmisi andmeid:

- 1) isiku andmed: ees- ja perekonnanimi, isikukood, kontaktandmed, töötajate esindaja vorm;
- 2) tööandja andmed;
- 3) lepingu põhiaandmed.

(5) Käesoleva paragrahvi lõikes 4 nimetatud andmeid säilitatakse kümme aastat kollektiivlepingu lõppemisest arvates.

(6) Kollektiivlepingute andmekogu vastutav töötaja on Sotsiaalministeerium.

[RT I, 12.06.2018, 3- jõust. 22.06.2018]

§ 4². Kollektiivlepingu tingimuse laiendamine

(1) Kollektiivlepingut võib laiendada poolte kokkuleppel käesoleva seaduse § 6 lõike 1 punktides 1 ja 3 määratud tingimuste osas. Laiendamise ulatus määratakse kindlaks kollektiivlepingus.

(2) Kollektiivlepingu laiendatud tingimus kehtib ka nende tööandjate ja töötajate suhtes, kes ei ole kollektiivlepingu pooled ega isikud, kelle huve pooled kollektiivlepinguga esindavad, ning kes tegutsevad kollektiivlepingus kokkulepitud tegevusalal või tegevusala piires kokkulepitud ametialal.

(3) Kollektiivlepingu tingimuse laiendamise võivad kokku leppida:

- 1) ametiühingute liit või tegevusala ametiühing, kelle liikmed moodustavad 15 protsenti tegevusala töötajatest või kellel on vähemalt 500 liiget, ja
- 2) tööandjate ühing või liit, kelle liikmed on tööandjaks vähemalt 40 protsendile vastava tegevusala töötajatele, kellele kohaldatakse kollektiivlepingu laiendatud tingimust.

(4) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 nimetatud töötajate arvu hindamisel võetakse aluseks kollektiivlepingu tingimuse laiendamise kokkuleppe sõlmimisele eelneva kolme kuu keskmine vastava tegevusala töötajate arv Maksu- ja Tolliameti andmetel ning kollektiivlepingu tingimuse laiendamise kokkuleppe sõlminud poolte tõendid.

(5) Käesoleva paragrahvi lõike 3 punktis 2 nimetatud töötajate arvu hindamisel arvestatakse ka tööandjate ühingu või liitu mittekuuluvaid tööandjaid, kes avaldavad ühingu või liidule soovi sõlmida kollektiivlepingu tingimuse laiendamise kokkulepe.
[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 4³. Informeerimine ja konsulteerimine kollektiivlepingu tingimuse laiendamisel

(1) Läbirääkimiste pooled peavad enne kollektiivlepingu tingimuse laiendamist informeerima laiendamise kavatsusest tööandjaid ning töötajate ühingu ja liite, kelle suhtes soovitakse lepingu tingimust laiendada, ja nendega konsulteerima käesolevas paragrahvis sätestatud korras.

(2) Informeerimise ja konsulteerimise kohustus hõlmab vähemalt:

- 1) laiendatavat tingimust;
- 2) laiendatava tingimuse kohaldamisala;
- 3) laiendatava tingimuse eeldatavat jõustumisaega.

(3) Läbirääkimiste pooled teavitavad avalikkust üleriigilise levikuga meediakanali vahendusel hiljemalt 30 päeva enne kollektiivlepingu tingimuse laiendamisega seotud läbirääkimiste alustamist, avaldades:

- 1) käesoleva paragrahvi lõikes 2 nimetatud teabe;
- 2) konsulteerimisprotsessis osalemise soovist teada andmise tähtpäeva;
- 3) läbirääkimiste poolte kontaktandmed.

(4) Tööandja ning töötajate ühing ja liit, kelle suhtes kavatakse kollektiivlepingu tingimust laiendada, peavad soovist läbirääkimiste pooltega konsulteerida teatama kümne päeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud teabe avaldamisest arvates, kui teates ei ole märgitud pikemat tähtaega.

(5) Läbirääkimiste jooksul on konsulteerimises osaleval tööandjal ning töötajate ühingu ja liidu õigus esitada laiendamise kohta arvamusi ja ettepanekuid ning saada läbirääkimiste pooltelt asjakohaseid selgitusi. Läbirääkimiste pooled peavad põhjendama esitatud arvamuste ja ettepanekutega arvestamata jätmist.

(6) Kollektiivlepingu tingimuse laiendamisega seotud läbirääkimiste lõppemise järel teavitavad läbirääkimiste pooled avalikkust üleriigilise levikuga meediakanali vahendusel, avaldades sõlmitud kokkuleppe läbirääkimistel osalenud töötajate ühingu või liidu ning tööandjate ühingu või liidu veebilehel.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 4⁴. Kollektiivlepingu laiendatud tingimuse kontroll

(1) Kollektiivlepingu laiendatud tingimus esitatakse valdkonna eest vastutavale ministrile koos dokumentidega, mis tõendavad kollektiivlepingu poolte vastavust käesoleva seaduse § 4² lõigetes 1 ja 3 sätestatud tingimustele ning §-s 4³ sätestatud kohustuste täitmist.

(2) Valdkonna eest vastutav minister kontrollib kollektiivlepingu laiendatud tingimuse vastavust käesoleva seaduse nõuetele. Kontrolli kaasatakse nõuandval eesmärgil tööandjate keskliidu ja töötajate keskliidu esindajad.

(3) Valdkonna eest vastutav minister avaldab kollektiivlepingu laiendatud tingimuse Ametlikes Teadaannetes või seaduse nõuetele mittevastavuse korral keeldub selle avaldamisest kümne tööpäeva jooksul käesoleva paragrahvi lõikes 1 sätestatud laiendatud tingimuse esitamise arvates. Valdkonna eest vastutav minister võib tähtaega pikendada kuni kümne tööpäeva võrra, kui kollektiivlepingu laiendatud tingimuse kontroll vajab täiendavat teavet ja uurimist.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 4⁵. Laiendatud tingimuse jõustumine

Kollektiivlepingu laiendatud tingimus jõustub kolme kuu möödumisel Ametlikes Teadaannetes avaldamisest, kui kokkuleppes ei ole sätestatud hilisemat kuupäeva.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 4⁶. Üleriigilise töötasu alammäära kokkulepe

(1) Töötajate keskliit ja tööandjate keskliit võivad laiendatud kollektiivlepinguna kokku leppida üleriigilise töötasu alammäära, mida kohaldatakse kõigile töötajatele ja tööandjatele.

(2) Üleriigilise töötasu alammäära kokkuleppele ei kohaldata käesoleva seaduse §-des 4²–4⁵sätetatut.

(3) Valdkonna eest vastutav minister avaldab üleriigilise töötasu alammäära kokkuleppe Ametlikes Teadaannetes kümne tööpäeva jooksul selle ministrile esitamisest arvates.

(4) Üleriigilise töötasu alammäära kokkulepe jõustub ühe kuu möödumisel Ametlikes Teadaannetes avaldamisest, kui kokkuleppes ei ole sätestatud hilisemat kuupäeva.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

2. peatükk KOLLEKTIIVLEPINGU VORM JA SISU

§ 5. Kollektiivlepingu vorm

(1) Kollektiivleping sõlmitakse kirjalikult.

(2) Kollektiivlepingu lisad on lepingu lahutamatu osa ning nendel on kollektiivlepinguga võrdne juriidiline jõud.

§ 6. Kollektiivlepingu sisu

(1) Käesoleva seaduse § 3 2. lõike punktides 1–3 loetletud poolte vahel sõlmitava kollektiivlepinguga võib kindlaks määrata:

- 1) palgatingimused;
- 2) töötingimused;
- 3) töö- ja puhkeaja tingimused;
- 4) töölepingu muutmise ja ülesütlemise tingimused ning töö tegemisest keeldumise alused;

[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

- 5) töötajate koondamise tingimused, korra ja tagatised koondamise puhul;
- 6) töötervishoiu ja tööohutuse tingimused;
- 7) kutse-, täiendus- ja ümberõppe tingimused ja abi töötutele;
- 8) tagatised ja hüvitused, mida pooled peavad vajalikuks;
- 9) kollektiivlepingu täitmise kontrollimise ja vajaliku informatsiooni andmise korra;
- 10) kollektiivlepingu muutmise, pikendamise ja uue kollektiivlepingu sõlmimise korra;
- 11) täiendava vastutuse kollektiivlepingu täitmata jätmise eest;
- 12) töötajate ja tööandjate nõudmiste esitamise korra kollektiivse töötüli puhul;
- 13) tingimused, millega reguleeritakse muud kollektiivlepingu poolte vahelised suhted.

(2) Käesoleva seaduse § 3 2. lõike punktis 4 nimetatud poolte vahel sõlmitava kollektiivlepinguga võib kindlaks määrata:

- 1) palga alammäära ning selle korrigeerimise korra, lähtudes elukalliduse tõusust;
- 2) töötervishoiu ja tööohutuse tagamiseks rakendatavad lisaabinõud;
- 3) täiendavad tööhõivetagatised;
- 4) muud täiendavad tööalased tagatised, mida pooled peavad vajalikuks;
- 5) kollektiivlepingu täitmise kontrollimise ja vajaliku teabe saamise korra.

(3) Kollektiivlepinguga võib kindlaks määrata töötajaid esindava isiku täiendavad õigused ja tagatised töösuhetes.

3. peatükk KOLLEKTIIVLEPINGU SÕLMIMINE, KEHTIVUS JA MUUTMINE

§ 7. Kollektiivlepingu sõlmimise kord

(1) Kollektiivleping sõlmitakse käesolevas seaduses ettenähtud lepingupoolte vahel läbirääkimiste teel vastastikuse usalduse ja vajaliku informatsiooni alusel.

(2) Kollektiivlepingu projekti valmistab ette läbirääkimiste algataja ja esitab selle kirjalikult teisele poolele koos teatega soovist läbirääkimisi alustada.

(3) Pooled alustavad läbirääkimisi seitsme päeva jooksul pärast vastava teate saamist.

(4) Läbirääkimiste pidamiseks määravad pooled oma esindajad. Omavahelisel kokkuleppel võivad töötajate ühingud või liidud moodustada ühise esinduse ning sõlmida ühise kollektiivlepingu.

(5) Läbirääkimisi peetakse poolte vahel kokkulepitud ajal. Läbirääkimiste pidamiseks tööajal vabastatakse poolte kokkuleppel nende esindajad põhitööst keskmise palga säilitamisega.

§ 8. Poolte õigused ja kohustused

(1) Pooltel on õigus kaasata läbirääkimistele ja kollektiivlepingu projekti koostamisele asjatundjaid ja eksperte ning moodustada pariteetsel alusel töörühmi. Asjatundjate ja ekspertide kutsumisega seotud kulud kannab neid kutsunud pool.

(2) Läbirääkimistel osalevate poolte esindajad, asjatundjad, eksperdid ja teised kollektiivlepingu projekti väljatöötamisega seotud isikud peavad hoidma neile teatavaks saanud tootmis-, äri- või ametisaladusi. Seda nõuet rikkunud isikud kannavad vastutust seadusega ettenähtud korras.

§ 9. Tagatised

Läbirääkimistes osalevate poolte esindajatega ei või töölepingut üles öelda töölepingu seaduse § 92 lõike 1 punktist 4 tuleneval põhjusel.
[RT I 2009, 5, 35- jõust. 01.07.2009]

§ 10. Kollektiivlepingu sõlmimisel tekkivate vaidluste lahendamine

Kollektiivlepingu sõlmimisel tekkivad vaidlused lahendatakse kollektiivse töötüli lahendamise seaduse alusel.

§ 11. Jõustumine ja kehtivus

(1) Kollektiivleping jõustub sellele allakirjutamise päevast, kui kollektiivlepingus ei ole ette nähtud teisiti.

(2) Kollektiivlepingu kehtivus on üks aasta, kui pooled ei ole kokku leppinud teisiti.

(3) Kollektiivlepingu kehtivuse ajal on pooled kohustatud täitma kollektiivlepingus ettenähtud tingimusi ning mitte kuulutama välja streiki või töösulgu kollektiivlepingus sätestatud tingimuste muutmise ajendil (edaspidi – pidama töörahu).

(4) Ettevõtte või selle organisatsiooniliselt iseseisva osa üleminekul ühelt isikult teisele läheb kollektiivleping üle ettevõtte omandajale. Ettevõtteks käesoleva seaduse tähenduses loetakse ka majandusüksust, mis ei kuulu ettevõtjale, samuti asutust ja muud organisatsiooni.

(5) Kollektiivlepingu tähtaja möödumisel loetakse, et kollektiivleping on muutunud tähtjatuks, kui kumbki kollektiivlepingu pool ei teata vähemalt kolm kuud enne kollektiivlepingu tähtaja möödumist kirjalikult teisele poolele, et ta ei soovi lepingu pikendamist. Kollektiivlepingu tähtjatuks muutmise korral on pooled kuni uue kollektiivlepingu sõlmimiseni või kollektiivlepingu lõppemiseni selle ülesütlemise tõttu kohustatud täitma kollektiivlepingu tingimusi. Tähtjatu kollektiivlepingu võib kumbki lepingupool üles öelda, teatades sellest teisele poolele ette vähemalt kuus kuud. Alates kollektiivlepingu ülesütlemisest teatamisest lõpeb kollektiivlepingust tulenev töörahu pidamise kohustus.
[RT I, 29.03.2012, 2- jõust. 01.05.2012]

§ 12. Kollektiivlepingu avalikustamine

(1) Sõlmitud kollektiivleping peab olema kättesaadav kõigile, keda see puudutab.

(2) Tööandja on kohustatud tutvustama kollektiivlepingut ettevõtte, asutuse või muu organisatsiooni kõigile töötajatele, samuti uutele töötajatele nende tööleasumisel.

§ 13. Kollektiivlepingu muutmine ja täiendamine

Kollektiivlepingut täiendatakse ja muudetakse kollektiivlepingus ettenähtud korras. Kui nimetatud korda ei ole kindlaks määratud, siis muudetakse või täiendatakse kollektiivlepingut seaduses sätestatud korras.

4. peatükk

KOLLEKTIIVLEPINGU TÄITMISE KONTROLLIMINE, VAIDLUSTE LAHENDAMINE JA VASTUTUS

§ 14. Täitmise kontrollimine

- (1) Kollektiivlepingu täitmist kontrollivad poolte volitatud esindajad.
- (2) Kollektiivlepingu kohta informatsiooni andmise ja täitmise kontrollimise kord määratakse kollektiivlepinguga.

§ 15. Täitmisel tekkivate vaidluste lahendamine

Kollektiivlepingu täitmisel tekkivad vaidlused lahendatakse vastavalt kollektiivlepingus ettenähtud korrale ja kollektiivse töötüli lahendamise seadusele.

§ 16. Vastutus

Kollektiivlepingus ettenähtud kohustuste mittetäitmisel kannab süüdiolene pool vastutust seaduses ja kollektiivlepingus ettenähtud korras.

4¹. peatükk RIIKLIK JA HALDUSJÄRELEVALVE

[RT I, 28.04.2017, 1- jõust. 08.05.2017]

§ 16¹. Riikliku ja haldusjärelevalve teostamine

[RT I, 28.04.2017, 1- jõust. 08.05.2017]

(1) Riiklikku ja haldusjärelevalvet käesoleva seaduse nõuete, sealhulgas kollektiivlepingu laiendatud tingimuse täitmise üle teostab Tööinspeksioon.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

(2) Tööinspeksioon võib käesolevas seaduses sätestatud riikliku järelevalve teostamiseks kohaldada korrakaitse seaduse §-des 30–32 ja 49–51 sätestatud riikliku järelevalve erimeetmeid korrakaitse seaduses sätestatud alusel ja korras.

[RT I, 28.04.2017, 1- jõust. 08.05.2017]

§ 16². Ettekirjutuse vaidemenetlus

[Kehtetu -RT I, 28.04.2017, 1- jõust. 08.05.2017]

5. peatükk SEADUSE RAKENDAMINE

§ 17.

(1) Kollektiivlepingud ja kokkulepped, mis on sõlmitud enne käesoleva seaduse jõustumist, kehtivad niivõrd, kui võrd need ei ole vastuolus käesoleva seadusega.

(2) Käesoleva seaduse § 11 lõikes 5 sätestatud kohaldatakse ka nendele kollektiivlepingutele, mis on sõlmitud enne 2012. aasta 1. maid.

[RT I, 29.03.2012, 2- jõust. 01.05.2012]

§ 17¹. Kollektiivlepingu laiendatud tingimuse kehtivus

Enne käesoleva seaduse jõustumist Ametlikes Teadaannetes avaldatud kollektiivlepingu laiendatud tingimus, mis ei vasta käesoleva seaduse § 4² lõikes 3 sätestatud nõuetele, kaotab kehtivuse 2021. aasta 31. detsembril, kui kollektiivlepingus ei ole sätestatud varasemat tähtpäeva.

[RT I, 12.11.2021, 2- jõust. 22.11.2021]

§ 18. [Käesolevast tekstist välja jäetud.]